

Hernán Díaz

«L'especificitat de la literatura radica a poder conjurar mons imaginaris»

Fill d'argentins emigrats a Suècia i resident als Estats Units des de fa vint anys, Hernán Díaz ha escollit l'anglès com a llengua literària. 'A l'horitzó', la seva primera novel·la, va ser finalista del Premi Pulitzer 2018 i del PEN/Faulkner. Una gran novel·la sobre la soledat i el factor humà, ambientada en els paisatges dels westerns. Magníficament traduïda per Josefina Caball i editada per Edicions del Periscopi.

La novel·la és la història d'un emigrant als EUA, una persona aïllada que vol trobar el seu germà, que és a Nova York, i marxa sempre cap a l'horitzó. Per què va triar aquesta història?

—D'una banda, per inclinacions personals que són una mica inexplicables. Les coses que m'atrauen, com històries o ni tan sols com històries: és prenarratiu, és una textura, una sensació, un tipus d'experiència que m'atreu: aquest sentit de la soledat, la desorientació i el buit. Tractar de trobar paraules per al buit. Tractar d'oferir un mapa d'un camí marginal gairebé abstracte, perquè no hi ha cap tipus de referència per saber on és. No sap ni tan sols que el món és rodó.

—**I quan l'hi expliquen, el protagonista pensa que potser ja l'ha feta la volta al món, perquè sempre sembla tornar als deserts i les salines nord-americanes.**

— Sí, fins a aquest punt està perdut. Aquests fenòmens m'interessaven perquè hi havia com un reflex mimètic entre pèrdua geogràfica i desorientació personal. Dues formes d'estar perdut que es compleixen.

—**A més, tria els escenaris dels Estats Units on és més fàcil perdre's: deserts, grans praderies, etc.**

A l'horitzó HERNÁN DÍAZ

Traducció de Josefina Caball
Edicions del Periscopi
Barcelona, 2020
340 pàgines

— Sí, però em vaig autoimposar no anar a cap d'aquests llocs. Vaig tractar de visitar literàriament aquests llocs i treballar-los amb la imaginació, que és una categoria una mica maltractada en literatura. Un sempre la pronuncia amb una mica de pudor, perquè sembla infantil. Jo no hi estic d'acord. Em sembla que l'especificitat de la literatura radica precisament en això, en la possibilitat de conjurar mons imaginaris. I amb aquests dos components bàsics vaig tractar de visitar literàriament aquests paisatges, que són com els llocs comuns de la literatura nord-americana. Crec que els dos llocs comuns que no he tocat són el mar —hi ha una gran tradició de literatura marítima— i l'espai exterior —que també és una gran obsessió de

la literatura nord-americana.

—**Són les altres fronteres?**

—L'exploració de l'espai, entès en sentit ampli: les grans planúries, els oceans o l'espai exterior són els grans motius de la literatura i la cultura nord-americana. Sens dubte això és una manifestació de certa pulsio imperial dels EUA. És claríssim. També és cert que aquesta voracitat territorial —amb tot l'horror que implica, amb els genocidis,

el maltractament a la natura, etc.— també respon a un genuí sentit de la curiositat, un desig d'exploració que em resulta fascinant.

—La curiositat estaria representada pel científic, el Doctor Lorimer?

—Sí. És un personatge que m'estimo molt i també és una manera de retre-li homenatge a tota la tradició del transcendentalisme, que per a mi és molt important: Emerson, Thoreau, principalment. I Walt Whitman, que per a mi és un representant del transcendentalisme en la lírica. Són textos bells i brillants, però també han tingut un impacte real en la meua vida i en la manera que veig el món i en la manera com em relaciono amb la natura.

—La història dels EUA, és el motiu per a escriure el llibre?

—Sí. Ja vaig fer una novel·la, que continua inèdita, que fins i tot es titula *The States*. I la meua última novel·la també parla de la història de Nord-amèrica. És una història que em fascina. Puc ser molt crític amb ella, però també hi sento una gran estima. Aquestes ambigüitats són molt productives a l'hora d'escriure. No glorifico la història dels EUA, però tampoc combrego amb el discurs de tombar-la d'una bufada. Em sembla simplista i avorrit.

—Hi ha descripcions de la vida dels indígenes que semblen úniques i molt originals. Són fruit de la documentació?

—Em vaig documentar tant com vaig poder i vaig visitar museus molt importants dels nadius, com el de Washington, el més gran. És una de les parts de la novel·la que em feia molta por escriure, perquè és un tema molt seriós; és una cultura que òbviament no és la meua i no volia ser irrespectuós. S'hi combina tota la documentació. També m'interessava la mirada europea sobre els nadius, perquè estem parlant de la mirada d'un noi suec. Per tant, vaig llegir relats de viatgers de mitjans del XIX, que són textos una mica oblidats en el cànon americà, i les seves descripcions dels nadius.

—La novel·la comença pel final de la història, amb el protagonista al gel de l'Àrtic. Exactament igual que *Frankenstein*.

—Cert, *Frankenstein* és una novel·la molt important per a mi, una de les que he rellegit més vegades. L'any passat, vaig escriure un assaig a *The Paris Review* que parla dels científics bojos a la literatura i, concretament, de *Frankenstein*. És cert que s'inicia a l'Àrtic, quan el capità recull Viktor Frankenstein del

gel, i aquí comença el *racconto* de tota la història. Hi ha una pregunta fonamental en l'obra de Shelley: què és un ésser humà? Jo també tracto de respondre-la a la meua novel·la: què passa amb un ésser humà quan li treus tots els suports contextuals que normalment ens fan humans: el llenguatge, la societat, la relació amb el temps, diners i productivitat...